

## מטלת מנחה 16 - אינפי 1

### שאלה 1

א. טענה:  $\lim_{n \rightarrow \infty} (1 + \sin \frac{1}{n^2})^{n^2} = e$

טענת עזר: הסדרה  $(\sin \frac{1}{n^2})_{n=1}^{\infty}$  אפסה ושונה מאפס.

הוכחת טענת העזר: הסדרה  $y_n = \frac{1}{n^2} = (\frac{1}{n})^2$  אפסה לפי אריתמטיקה + 2.10, וכן לפי 4.44

מתקיים  $\lim_{x \rightarrow 0} \sin x = 0$

לכן, לפי הגדרת היינה עבור  $(y_n)$  וגבול זה, מתקיים  $\lim_{n \rightarrow \infty} y_n = 0$

כמו כן, מתקיים  $\frac{1}{n^2} > 0$ , ועבור  $n$  גדול מספיק מתקיים  $1 < \frac{1}{n^2} < \frac{\pi}{2}$ , ולכן  $\sin \frac{1}{n^2} > 0$

עבור  $n$  גדול מספיק, ומתקיים  $\sin \frac{1}{n^2} \neq 0$

הוכחה: נחשב:

$$(1 + \sin \frac{1}{n^2})^{n^2} = (1 + \sin \frac{1}{n^2})^{n^2 \cdot \frac{\sin \frac{1}{n^2}}{\sin \frac{1}{n^2}}} = [(1 + \sin \frac{1}{n^2})^{\frac{1}{\sin \frac{1}{n^2}}}]^{n^2 \sin \frac{1}{n^2}}$$

כעת, נסמן  $a_n = (1 + \sin \frac{1}{n^2})^{\frac{1}{\sin \frac{1}{n^2}}}$  וכן  $r_n = n^2 \sin \frac{1}{n^2}$ , ונרצה לחשב את  $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n^{r_n}$

לפי 6.18, מתקיים  $\lim_{x \rightarrow 0} (1 + x)^{\frac{1}{x}} = e$ . לכן, לפי היינה, לכל סדרה  $(x_n)$  האפסה ושונה מאפס,

ובפרט עבור  $x_n = \sin \frac{1}{n^2}$  (לפי טענת העזר), מתקיים  $\lim_{n \rightarrow \infty} (1 + \sin \frac{1}{n^2})^{\frac{1}{\sin \frac{1}{n^2}}} = e$

לכן,  $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = e$

כמו כן, לפי משפט 4.45 מתקיים  $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x}{x} = 1$ . לכן, לפי היינה, לכל סדרה  $(x_n)$  האפסה

ושונה מאפס, ובפרט עבור  $x_n = \frac{1}{n^2}$  (ראו טענת העזר), מתקיים  $\lim_{n \rightarrow \infty} r_n = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\sin \frac{1}{n^2}}{\frac{1}{n^2}} = 1$

לכן, לפי 6.15, מתקיים:

$$\lim_{n \rightarrow \infty} [(1 + \sin \frac{1}{n^2})^{\frac{1}{\sin \frac{1}{n^2}}}]^{n^2 \sin \frac{1}{n^2}} = \lim_{n \rightarrow \infty} a_n^{r_n} = e^1 = e$$

וסיימנו.

ב. טענה:  $\lim_{x \rightarrow 0} |x|^{\frac{1}{x^2}} = 0$

הוכחה: ראשית, נסמן  $f(x) = |x|$ ,  $g(x) = \frac{1}{x^2}$ , ונרצה לחשב את  $\lim_{x \rightarrow 0} f(x)^{g(x)}$ .

בסביבה נקובה של 0, מתקיים  $f(x) = |x| > 0$  ומכאן  $f(x) = e^{\ln f(x)}$ ,  
וכן  $f(x)^{g(x)} = e^{g(x) \cdot \ln f(x)}$

כעת, לפי הכללת גבול של הרכבה (4.39) עבור הגבול האינסופי והחד-צדדי  $\lim_{x \rightarrow 0^+} \ln x = -\infty$

(לפי משפט 6.14), כאשר לפי רציפות הערך המוחלט מתקיים  $\lim_{x \rightarrow 0} |x| = 0$  וכן  $|x| > 0$

בסביבה נקובה של 0, מתקיים:

$$\lim_{x \rightarrow 0} \ln f(x) = \lim_{x \rightarrow 0} \ln |x| = \lim_{t \rightarrow 0^+} \ln t = -\infty$$

כמו כן, לפי רציפות הפולינום  $x^2$  מתקיים  $\lim_{x \rightarrow 0} x^2 = 0$ , וכן בסביבה נקובה של 0 מתקיים

$$\lim_{x \rightarrow 0} g(x) = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{1}{x^2} = \infty \text{ מתקיים "}\frac{1}{0^+}\text{"}$$

לכן, לפי אריתמטיקה של גבולות אינסופיים, מתקיים:

$$\lim_{x \rightarrow 0} \ln f(x) \cdot g(x) = "-\infty" \cdot "\infty" = -\infty$$

וכן לפי הכללת גבול של הרכבה עבור הגבול הידוע במינוס אינסוף  $\lim_{x \rightarrow -\infty} e^x = 0$  (לפי משפט

6.9 כאשר  $a = e$ ), מתקיים:

$$\lim_{x \rightarrow 0} f(x)^{g(x)} = \lim_{x \rightarrow 0} e^{\ln f(x) \cdot g(x)} = \lim_{t \rightarrow -\infty} e^t = 0 \text{ וסיימנו.}$$

## שאלה 2

$$f(x) = e^{-x} + \sin^2 x \text{ תהא}$$

$$\text{א. טענה: } \lim_{n \rightarrow \infty} f(\pi n) = 0$$

הוכחה: ראשית, לפי מחזוריות הסינוס, מתקיים:

$$f(\pi n) = e^{-\pi n} + \sin^2 \pi n = e^{-\pi n} + 0^2 = e^{-\pi n}$$

כמו כן, לפי אריתמטיקה +2.37 מתקיים  $\lim_{n \rightarrow \infty} -\pi n = -\infty$  "  $\pi \cdot \infty$  "  $= -\infty$

לפי הגדרת היינה עבור הגבול  $\lim_{x \rightarrow -\infty} e^x = 0$  (לפי 6.9 כאשר  $a = e$ ), לכל סדרה  $(x_n)$

השואפת למינוס אינסוף, ובפרט עבור  $x_n = -\pi n$ , מתקיים  $\lim_{n \rightarrow \infty} e^{x_n} = 0$ .

ולכן,

$$\lim_{n \rightarrow \infty} f(\pi n) = \lim_{n \rightarrow \infty} e^{-\pi n} = 0$$

ב. טענה: לכל  $x$  ממשי מתקיים  $f(x) > 0$

הוכחה: ראשית, נסמן  $g(x) = e^{-x} = \left(\frac{1}{e}\right)^x$  (לפי חוקי חזקות).

לפי 6.10 עבור  $a = \frac{1}{e}$ , מתקיים  $Im g = (0, \infty)$ ,

כלומר לכל  $x$  ממשי מתקיים  $g(x) = e^{-x} > 0$ .

כמו כן, לכל  $x$  ממשי מתקיים  $\sin^2 x \geq 0$  (אילו  $\sin x$  שלילי אז נקבל מכפלה של שני מספרים שליליים, שהיא מספר חיובי, ואחרת נקבל מכפלה של שני אי-שליליים שהיא אי-שלילית) לכן, נקבל  $f(x) = e^{-x} + \sin^2 x > 0$  לכל  $x$  כסכום של מספר חיובי ומספר אי-שלילי.

טענה:  $\inf f([0, \infty)) = 0$

הוכחה: נוכיח בעזרת אפיון האינפימום (שאלה 11 ביחידה 3, בשקילות לטענה 3.9).

כבר הוכחנו כי לכל  $x$  ובפרט לכל  $x \geq 0$  מתקיים  $f(x) > 0$ , ולכן 0 חסם מלרע של  $f([0, \infty))$ . כעת, יהא  $\epsilon > 0$ .

אז מהגדרת הגבול בסעיף א, קיים  $N$  טבעי כך שלכל  $n > N$  מתקיים  $|f(\pi n) - 0| < \epsilon$ . לכל  $n > N$ , התמונה של  $x = \pi n$  היא מספר חיובי (לפי הטענה הקודמת), ולכן  $|f(\pi n)| = f(\pi n)$ .

קיבלנו כי לכל  $n > N$  מתקיים  $f(\pi n) < 0 + \epsilon$ . בכך הוכחנו כי קיים איבר ב  $f([0, \infty))$  הקטן מ  $0 + \epsilon$ , וסיימנו.

ג. טענה:  $f$  לא מקבלת מינימום ב  $[0, \infty)$

הוכחה: נניח בשלילה כי קיים מינימום ל  $f$  ב  $[0, \infty)$ , כלומר קיים  $\min f([0, \infty))$ .

לכן לפי טענה 3.13,  $\min f([0, \infty)) = \inf f([0, \infty)) = 0$ .

מכאן נובע ישירות מהגדרת המינימום כי  $0 \in f([0, \infty))$ ,

כלומר קיים  $x_0 \in [0, \infty)$  כך ש  $f(x_0) = 0$ .

אבל מטענות קודמות עבור  $x_0$ , מתקיים  $f(x_0) > 0$  וזו סתירה!

## שאלה 3

## סעיף א

תהא הפונקציה הממשית  $f$  המוגדרת כך: לכל  $x$  ממשי,

$$f(x) = \begin{cases} \sin^2 x \sin \frac{1}{x} & x \neq 0 \\ 0 & x = 0 \end{cases}$$

נוכיח כי  $f$  רציפה ב- $\mathbb{R}$ , ולפי הגדרת הרציפות (5.2) נסיק כי  $f$  מוגדרת ב- $\mathbb{R}$ .

**טענה:**  $f$  רציפה לכל  $x \neq 0$ .

**הוכחה:** לכל  $x \neq 0$ , הפונקציה הרציונלית  $\frac{1}{x}$  מוגדרת, ולכן לפי 5.13 רציפה.

הפונקציה  $f(x) = \sin x \cdot \sin x \cdot \sin \frac{1}{x}$  רציפה כמכפלה והרכבה של פונקציות רציפות, כאשר פונקציית הסינוס רציפה לפי 5.7 בכל נקודה על הישר.

**טענה:**  $\lim_{x \rightarrow 0} f(x) = 0$

**הוכחה:** ראשית, בסביבה נקובה של 0, מתקיים  $x \neq 0$  ולכן  $f(x) = \sin^2 x \sin \frac{1}{x}$ .

לפי אריתמטיקה,  $\lim_{x \rightarrow 0} f(x) = \lim_{x \rightarrow 0} \sin^2 x \cdot \sin \frac{1}{x}$ .

הפונקציה  $\sin^2 x$  רציפה ב- $\mathbb{R}$  כמכפלה של פונקציות  $\sin x \cdot \sin x$ , הרציפות ב- $\mathbb{R}$  לפי משפט 5.7.

לכן, מהגדרת רציפות,  $\lim_{x \rightarrow 0} \sin^2 x = (\sin 0)^2 = 0^2 = 0$ .

כמו כן, לכל מספר ממשי ובפרט עבור  $\frac{1}{x}$  המוגדר לכל  $x$  בסביבה נקובה של 0,

מתקיים  $|\sin \frac{1}{x}| \leq 1$ .

לכן, לפי היינה + 2.22 (חסומה  $\times$  אפסה), מתקיים:

$$\lim_{x \rightarrow 0} f(x) = \lim_{x \rightarrow 0} \sin^2 x \cdot \sin \frac{1}{x} = 0$$

מקיום גבול זה נסיק כי  $\lim_{x \rightarrow 0} f(x) = 0 = f(0)$  ולכן  $f$  רציפה גם ב- $x = 0$ .

ובסך הכל,  $f$  רציפה ומוגדרת בכל נקודה על הישר. נעבור לבדוק את תחומי הגזירות של  $f$ .

**טענה:**  $f$  גזירה לכל  $x \neq 0$ .

**הוכחה:** לכל  $x \neq 0$ ,  $f(x) = \sin^2 x \sin \frac{1}{x}$  ולכן  $f$  גזירה כמכפלה והרכבה של פונקציות גזירות:

פונקציית הסינוס גזירה לפי 7.22, ופונקציית המנה  $\frac{1}{x}$  גזירה כי  $x \neq 0$  לפי 7.18.

נגזור את הפונקציה כאשר  $x \neq 0$ . לכל  $x \neq 0$ ,

$$\begin{aligned} f'(x) &= [\sin^2 x \sin \frac{1}{x}]' = [\sin^2 x]' \cdot \sin \frac{1}{x} + \sin^2 x \cdot [\sin \frac{1}{x}]' = \\ &= 2 \sin x \cdot \cos x \cdot \sin \frac{1}{x} + \sin^2 x \cdot \cos \frac{1}{x} \cdot \frac{-1}{x^2} = \\ &= \sin 2x \sin \frac{1}{x} - \frac{\sin^2 x \cdot \cos \frac{1}{x}}{x^2} \end{aligned}$$

**טענה:**  $f$  גזירה ב-0  $x$

**הוכחה:** נחשב את הגבול  $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{f(x)-f(0)}{x-0}$ . אם קיים, לפי טענה 7.8  $f$  גזירה והגבול הוא ערך הנגזרת ב-0

ראשית, נשים לב:

$$\frac{f(x)-f(0)}{x-0} = \frac{f(x)-0}{x-0} = \frac{f(x)}{x}$$

כעת, בסביבה נקובה של 0 מתקיים  $x \neq 0$   $f(x) = \sin^2 x \sin \frac{1}{x}$ , ולכן:

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{f(x)}{x} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin^2 x \sin \frac{1}{x}}{x} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x}{x} \cdot \sin x \cdot \sin \frac{1}{x}$$

לפי משפט 4.45, מתקיים  $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x}{x} = 1$

כאמור, פונקציית הסינוס רציפה בכל נקודה על הישר, ובפרט בנק' 0 מתקיים  $\lim_{x \rightarrow 0} \sin x = 0$

כמו כן, כאמור, לכל  $x \neq 0$  מתקיים  $|\sin \frac{1}{x}| \leq 1$ , ולכן לפי היינה + 2.22 (חסומה  $\times$  אפסה),

מתקיים  $\lim_{x \rightarrow 0} \sin x \cdot \sin \frac{1}{x} = 0$

לסיכום, לפי אריתמטיקה,

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow 0} \frac{f(x)-f(0)}{x-0} &= \lim_{x \rightarrow 0} \frac{f(x)}{x} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x}{x} \cdot \sin x \cdot \sin \frac{1}{x} = \\ &= \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x}{x} \cdot \lim_{x \rightarrow 0} \sin x \cdot \sin \frac{1}{x} = 1 \cdot 0 = 0 \end{aligned}$$

ולכן,  $f$  גזירה בכל נקודה על הישר, וערך הנגזרת:

$$f'(x) = \begin{cases} \sin 2x \sin \frac{1}{x} - \frac{\sin^2 x \cdot \cos \frac{1}{x}}{x^2} & x \neq 0 \\ 0 & x = 0 \end{cases}$$

## סעיף ב'

כעת, תהא הפונקציה  $g(x) = |\ln x|$ .

פונקציית הלוגריתם הטבעי מוגדרת לכל  $x > 0$ , ופונקציית הערך המוחלט מוגדרת לכל  $x$ , ומכאן שההרכבה שלהן מוגדרת לכל  $x > 0$ . כלומר: תחום ההגדרה הוא  $(0, \infty)$  כמו כן, לכל  $x > 0$ ,  $g$  רציפה כהרכבה של פונקציות רציפות (פונקציית הערך המוחלט רציפה בכל נקודה על הישר, ופונקציית הלוגריתם הטבעי רציפה בכל תחום הגדרתה לפי 6.14).

כעת, נעבור להתעסק בערכי הנגזרת. נפריד למקרים בהם  $\ln x \geq 0$ ,  $\ln x \leq 0$  על מנת "להיפטר" מהערך המוחלט.

**טענה:** הפונקציה גזירה בקטע  $[1, \infty)$  ולכל  $x \in [1, \infty)$  מתקיים  $g'(x) = \frac{1}{x}$  (כאשר בקצה הכוונה

לנגזרת ימנית)

**הוכחה:** לכל  $x \geq 1$ , פונקציית הלוגריתם הטבעי, שהיא מונוטונית עולה, מקיימת  $\ln x \geq \ln 1 = 0$ , ולכן  $g(x) = |\ln x| = \ln x$ . בתחום זה  $g(x)$  זהה ל- $\ln x$  גזירה ב- $(0, \infty)$  (ובפרט ב- $[1, \infty)$ ), וכן לפי 7.12 גזירה מימין ב- $x = 1$ . ולכן, גם  $g(x)$  גזירה ב- $[1, \infty)$ .

כמו כן, בתחום זה הפונקציות זהות ולכן  $g'(x) = [\ln x]' = \frac{1}{x}$  לפי 7.29 (כאשר בקצה הכוונה לנגזרת ימנית, שוב לפי 7.12).

**טענה:** הפונקציה גזירה בקטע  $(0, 1]$ , ולכל  $x \in (0, 1]$  מתקיים  $g'(x) = -\frac{1}{x}$  (כאשר בקצה הכוונה לנגזרת שמאלית).

**הוכחה:** לכל  $x \leq 1$ , פונקציית הלוגריתם הטבעי, שהיא מונוטונית עולה, מקיימת  $\ln x \leq \ln 1 = 0$ , ולכן  $g(x) = |\ln x| = -\ln x$ . בתחום זה  $g(x)$  זהה ל- $-\ln x$ , וכמכפלת פונקציות הגזירות בקטע  $(0, \infty)$ , הפונקציה  $-\ln x$  גזירה ב- $(0, \infty)$  (ובפרט ב- $(0, 1]$ ), וכן לפי 7.12 גזירה משמאל ב- $x = 1$ . ולכן, גם  $g(x)$  גזירה ב- $(0, 1]$ .

כמו כן, בתחום זה הפונקציות זהות ולכן  $g'(x) = [-1 \cdot \ln x]' = -\frac{1}{x}$  לפי 7.15 + 7.29. נדגיש שוב: בקצה הכוונה לנגזרת שמאלית.

**טענה:** הפונקציה לא גזירה ב- $x = 1$

**הוכחה:** מטענות קודמות,  $g'_+(1) = \frac{1}{1} = 1 \neq -1 = g'_-(1)$ . לכן, התנאי השני של משפט 7.12 לא מתקיים, ו- $g$  אינה גזירה ב- $x = 1$ .

נסכם - הפונקציה גזירה בקטעים  $(1, \infty)$  ו- $(0, 1)$ , ולכל  $x \in (0, 1) \cup (1, \infty)$  מתקיים:

$$g'(x) = \begin{cases} \frac{1}{x} & x > 1 \\ -\frac{1}{x} & 0 < x < 1 \end{cases}$$

## שאלה 4

תהא  $f$  מוגדרת ב- $\mathbb{R}$  כך שלכל  $x \in \mathbb{R}$  מתקיים  $f(-x) = f(x)$ .

**טענה:** אם  $f$  גזירה ב-0, אז  $f'(0) = 0$ .

**הוכחה:** לפי ההנחה,  $f$  גזירה ב-0,

$$\text{לכן לפי 7.8 קיים הגבול } f'(0) = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{f(x) - f(0)}{x - 0} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{f(x) - f(0)}{x}$$

נפעיל גבול של הרכבה (4.39) עבור  $x = -t$ . לפי רציפות 0,  $\lim_{x \rightarrow 0} (-x) = 0$  וכן  $\lim_{x \rightarrow 0} t = 0$ .

וכן בסביבה נקובה של 0 מתקיים  $x \neq 0$  ומכאן  $-x \neq 0$ , ולכן:

$$f'(0) = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{f(x) - f(0)}{x} = \lim_{t \rightarrow 0} \frac{f(-t) - f(0)}{-t}$$

לפי הנתון על  $f$ , מתקיים  $f(-t) = f(t)$  לכל  $t$  ממשי ובפרט בסביבה נקובה של 0, ולכן:

$$\frac{f(-t) - f(0)}{-t} = -1 \cdot \frac{f(t) - f(0)}{t}$$

$$\lim_{t \rightarrow 0} \frac{f(t) - f(0)}{t} = \lim_{t \rightarrow 0} \frac{f(t) - f(0)}{t - 0} = f'(0) \text{ מתקיים (7.8),}$$

ולכן, לפי אריתמטיקה,

$$f'(0) = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{f(x) - f(0)}{x} = \lim_{t \rightarrow 0} \frac{f(-t) - f(0)}{-t} = \lim_{t \rightarrow 0} -1 \cdot \frac{f(t) - f(0)}{t} = -f'(0)$$

ומכאן  $2 \cdot f'(0) = 0$ , ולכן  $f'(0) = 0$  וסיימנו.

## שאלה 5

יהא  $a$  קבוע כלשהו ותהא  $f$  פונקציה כך שלכל  $x$  ממש:

$$f(x) = \begin{cases} x + xe^{\frac{1}{x}} & x < 0 \\ 0 & x = 0 \\ \frac{a-2\cos x}{\sin x} & x > 0 \end{cases}$$

## סעיף א

על מנת ש  $f$  תהיה רציפה ב  $x = 0$  נדרוש, לפי טענה 5.18,  $\lim_{x \rightarrow 0^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow 0^-} f(x)$ ,  $f(0) = 0 = \lim_{x \rightarrow 0^+} f(x)$

**טענה:**  $\lim_{x \rightarrow 0^-} f(x) = 0$

**הוכחה:** ראשית, בסביבה שמאלית של 0 מתקיים  $x < 0$   $f(x) = x + xe^{\frac{1}{x}}$ .

נחשב תחילה את הגבול  $\lim_{x \rightarrow 0^-} e^{\frac{1}{x}}$ :

נציב  $t = \frac{1}{x}$ . לפי כלל " $\frac{1}{-\infty}$ ", מתקיים  $\lim_{t \rightarrow -\infty} \frac{1}{t} = 0$ , וכן בסביבת מינוס אינסוף, כל  $x$  מקיים

$t = \frac{1}{x} < 0$ . לכן, לפי הכללת משפט גבול של הרכבה (4.39) עבור גבול חד-צדדי ועבור

הגבול במינוס אינסוף  $\lim_{t \rightarrow -\infty} e^t = 0$  (6.9 עבור  $a = e$ ), מתקיים:

$$\lim_{x \rightarrow 0^-} e^{\frac{1}{x}} = \lim_{t \rightarrow -\infty} e^t = 0$$

כעת, לפי רציפות חד צדדית,  $\lim_{x \rightarrow 0^-} x = 0$ . לכן לפי אריתמטיקה (הכללה עבור גבולות

חד-צדדיים):

$$\lim_{x \rightarrow 0^-} f(x) = \lim_{x \rightarrow 0^-} x + xe^{\frac{1}{x}} = 0 + 0 \cdot 0 = 0$$

**טענה:** עבור  $a = 2$ ,  $\lim_{x \rightarrow 0^+} f(x) = 0$

**הוכחה:** ראשית, בסביבה ימנית של 0 מתקיים  $x > 0$   $f(x) = \frac{2-2\cos x}{\sin x}$ .

כעת, מאחר ובסביבה הימנית  $(0, \pi)$  של 0 מתקיים  $\cos x \neq -1$   $1 + \cos x \neq 0$ ,

$$f(x) = \frac{2-2\cos x}{\sin x} = 2 \cdot \frac{1-\cos x}{\sin x} \cdot \frac{1+\cos x}{1+\cos x} = 2 \cdot \frac{1-\cos^2 x}{\sin x \cdot (1+\cos x)}$$

לפי הזהות הטריגונומטרית  $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$ , נסיק  $\sin^2 x = 1 - \cos^2 x$ , ולכן:

$$f(x) = 2 \cdot \frac{\sin^2 x}{\sin x(1+\cos x)} = 2 \cdot \frac{\sin x}{1+\cos x}$$

כעת, לפי 4.44 + 4.48,  $\lim_{x \rightarrow 0^+} \sin x = 0$ , וכן  $\lim_{x \rightarrow 0^+} \cos x = 1$ . לכן, לפי אריתמטיקה, כאשר

גבול המכנה  $1 + \cos x$  הוא  $2 \neq 0$ :

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow 0^+} 2 \cdot \frac{\sin x}{1+\cos x} = 2 \cdot \frac{0}{1+1} = 0$$

המסקנה משתי הטענות האחרונות היא שכאשר  $a = 2$ ,  $f(x)$  רציפה ב- $x = 0$ .

נבדוק האם קיימים ערכים נוספים בהם  $f(x)$  רציפה:  
**טענה:** לכל  $a > 2$ , הגבול  $\lim_{x \rightarrow 0^+} f(x)$  לא קיים (במובנו הסופי)

**הוכחה:** ראשית, לפי  $4.44 + 4.48$  ואריתמטיקה:  $\lim_{x \rightarrow 0^+} a - 2 \cos x = a - 2 \cdot 1 = a - 2$ .

מההנחה,  $a > 2$  ולכן קיים מספר ממשי  $\gamma, \gamma = a - 2 > 0$ , כך ש  $\lim_{x \rightarrow 0^+} a - 2 \cos x = \gamma$ .

כמו כן, לפי  $4.44 + 4.48$  מתקיים  $\lim_{x \rightarrow 0^+} \sin x = 0$ , וכן בסביבה הימנית  $(0, \frac{\pi}{2})$  של 0 מתקיים

$\sin x > 0$ , ולכן לפי אריתמטיקה + כלל " $\frac{1}{0^+}$ " + כלל " $\infty \cdot$  מספר חיובי"

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{a - 2 \cos x}{\sin x} = \lim_{x \rightarrow 0^+} (a - 2 \cos x) \cdot \frac{1}{\sin x} = \gamma \cdot \frac{1}{0^+} = \gamma \cdot \infty = \infty$$

באופן אנלוגי לחלוטין, לכל  $a < 2$  הגבול  $\lim_{x \rightarrow 0^+} a - 2 \cos x = a - 2 = -\gamma < 0$ , לפי אריתמטיקה

והכללים הכתובים מעלה:

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{a - 2 \cos x}{\sin x} = \lim_{x \rightarrow 0^+} (a - 2 \cos x) \cdot \frac{1}{\sin x} = -\gamma \cdot \frac{1}{0^+} = -\gamma \cdot \infty = -\infty$$

בשני המקרים, כאשר  $a \neq 2$  נקבל כי  $f$  לא רציפה מימין ב- $x = 0$ , ולכן לא רציפה לפי 5.18.

ובסך הכל,  $f$  רציפה ב- $x = 0$  אם ורק אם  $a = 2$ .

## סעיף ב

לפי 7.9, על מנת ש  $f$  תהיה גזירה ב- $x = 0$  נדרוש רציפות, ולכן עבור  $a \neq 2$  הפונקציה  $f$  בוודאות לא תהיה גזירה ב- $x = 0$ .

נבדוק האם  $f$  גזירה כאשר  $x = 0$  בעזרת משפט 7.12. כלומר, נחשב נגזרת שמאלית וימנית:

$$\lim_{x \rightarrow 0^-} \frac{f(x) - f(0)}{x - 0} = 1 \quad \text{טענה:}$$

**הוכחה:** בסביבה שמאלית של 0,  $0 < x < 1$ ,  $f(x) = x + xe^{\frac{1}{x}}$ . לכן,

$$\frac{f(x) - f(0)}{x - 0} = \frac{x + xe^{\frac{1}{x}} - 0}{x} = 1 + e^{\frac{1}{x}}$$

בסעיף קודם הוכחנו  $\lim_{x \rightarrow 0^-} e^{\frac{1}{x}} = 0$ , ולכן לפי אריתמטיקה:

$$\lim_{x \rightarrow 0^-} \frac{f(x) - f(0)}{x - 0} = \lim_{x \rightarrow 0^-} 1 + e^{\frac{1}{x}} = 1 + 0 = 1$$

לפי משפט 7.8 (הכללה עבור נגזרת חד-צדדית), המשמעות היא ש  $f'_-(0) = 1$

על מנת ש  $f$  תהיה גזירה ב- $x = 0$ , נדרוש  $f'_+(0) = 1$ .



טענה:  $\lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{f(x)-f(0)}{x-0} = 1$

הוכחה: בסביבה ימנית של 0,  $x > 0$ ,  $f(x) = \frac{2-2\cos x}{\sin x} \Leftarrow x > 0$ , וכפי שהוכח קודם,  $f(x) = 2 \cdot \frac{\sin x}{1+\cos x}$ . לכן,

$$\frac{f(x)-f(0)}{x-0} = \frac{2 \cdot \frac{\sin x}{1+\cos x} - 0}{x} = 2 \cdot \frac{\sin x}{x(1+\cos x)} = \frac{2}{1+\cos x} \cdot \frac{\sin x}{x}$$

כעת, לפי 4.44 + 4.48 ואריתמטיקה (הכללה עבור גבול חד-צדדי), כאשר גבול המכנה

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{2}{1+\cos x} = \frac{2}{1+1} = 1, 0 \neq 2 \text{ מתקיים}$$

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{\sin x}{x} = 1, 4.45 + 4.48$$

ולכן לפי אריתמטיקה,

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{f(x)-f(0)}{x-0} = \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{2}{1+\cos x} \cdot \frac{\sin x}{x} = 1 \cdot 1 = 1$$

שוב, לפי הכללת 7.8 עבור נגזרת חד-צדדית קיבלנו כי  $f'_+(0) = 1$ , ומכאן נסיק  $f'(0) = 1$

ולכן,  $f$  גזירה ב  $x = 0$  אם ורק אם  $a = 2$ .